

MADENCİLİK SEKTÖRÜ DURUM DEĞERLENDİRMESİ

ÖZET:

Dünyada ülkelerin sanayileşmesi öz kaynaklarını üretmesi ile mümkün olmuştur. Madenler ülke kalkınması ve yaşam seviyesinin yükselmesinin temelini oluşturmaktadır. Günümüzde gelişmiş ülkelerde madenciliğin GSMH'da payı ABD'de %4,5, Almanya'da %4, Kanada'da %7,5, Avustralya'da %8,7, Rusya'da %14, Çin'de %13, Hindistan'da %15'dir.

Günümüzde dünyada ticareti yapılan 90 çeşit madenden 77'sinin Türkiye'de varlığı saptanmıştır. Halen 60 civarında farklı maden ve mineral üretimi yapılmaktadır. Dünya metal maden rezervlerinin yüzde 0.4'ü, endüstriyel ham madde rezervlerinin yüzde 2.5'i, kömür rezervlerinin yüzde 1.0'i ve jeotermal potansiyelinin yüzde 0.8'i Türkiye'de bulunmaktadır. Zengin maden rezervine sahip olunmasına karşın madenciliğin GSMH'daki payı, istatistik verilere göre, %1'ler düzeyindedir.

Altın üretimi, Soda Külü üretimi, Bor türevi üretimi madencilğe dâhil edilmemektedir. Seramik, cam, kireç, çimento vb entegre üretimler göz önüne alındığında, bu pay gerçekte %3- 4'ler seviyesine çıkmaktadır.

Son açıklanan sanayi üretim endeksi verilerine göre 2019 yılı Nisan ayında madencilik ve taş ocakçılığı endeksi bir önceki yılın aynı aya göre %9.2 oranında, bir önceki aya göre ise %7.8 oranında azalmıştır. Madencilik sektörünün gelişip büyümesine imkân verilmediği takdirde sektörün GSMH içindeki %1.0 olan payı daha da azalacaktır.

Sektörde faaliyet gösteren yatırımcılar düzeyinde yapılan araştırmalar sonucunda bu düşüşün nedeninin ilk sırada ruhsat ve izin süreçlerindeki belirsizlikler, azalan ruhsat güvencesi, ağırlaştırılan maddi cezalar-yönetici ve işverenlere hapis cezaları; ikinci sırada artan üretim maliyetleri, yüksek orman izin bedelleri, ruhsat bedelleri, devlet hakkı bedelleri; üçüncü sırada uluslararası ve iç piyasadaki daralmalar olduğu tespit edilmiştir. Bu durum, sektöre yeni yatırımları engellediği gibi mevcut madencilik faaliyetlerinin küçülmesine de sebep olmaktadır.

Madencilikle ilgili istatistiklere bakıldığında, 2010 yılında 9.461 olan ruhsat müracaat sayısının 2018 yılında 1.708, 2019 yılının ilk altı ayında ise 608 olarak gerçekleştiği görülmektedir. Genel ruhsat sayısı bakımından ise 2010 yılında 43.166 olan toplam arama ve işletme ruhsat sayısı şu anda 16.435 de kalmıştır. Rakamlar arama ve işletme ruhsat sayılarının düştüğünü, çok sayıda özel ve tüzel kişinin ruhsatlarını terk ederek sektörden çekildiğini, sektöre ilginin azaldığını göstermektedir. Önlem alınmadığı sürece yeni şirket ve kişilerin sektöre yatırım yapması, sektörün büyümesi mümkün olmayacaktır.

Madencilik sektörümüzün sağlıklı büyümesi ve gelişmesi için, ruhsat güvencesinin artırılması, izin süreçlerinin belirgin ve şeffaf olması, madenciliği yapılamaz hale getiren kısıtlamaların kaldırılarak önünün açılması gerekli olup, Bakanlıklar arası koordinasyonun sağlanması ve sektör STK' ları ile birlikte yeni bir Maden Kanunu hazırlanması önem arz etmektedir.

SEKTÖRÜN GÜNCEL ve GENEL SORUNLARI

A) ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI İLE İLGİLİ SORUNLAR

1. YENİ MADEN KANUNU İHTİYACI

Şu anda yürürlükte olan Maden Kanununun her maddesi madenciliğin önünde bir engel olarak durmakta, madencilğe ceza, mali yaptırım, diğer bakanlıkların mevzuatı ve bürokrasiden başka bir yükümlülük getirmemektedir. Yayımlandığı 1985 yılından yakın zamana dek sektörün büyümesine ciddi katkılar sağlayan 3213 sayılı Maden Kanunu'nun geçen 34 yıl içinde 4'ü köklü olmak üzere 23 kez değişikliğe uğraması takip ve uygulamalarda zorluklara neden olmaktadır. Maden Kanunu madenciliği yönlendirecek şekilde bürokrasiden arındırılarak yeniden ele alınmalı, sektör STK'ları ile birlikte günümüz koşulları ve uluslararası normlara uygun olarak yeni bir kanun ve her maden grubunun ihtiyaçlarına cevap verecek yönetmeliklerin hazırlanması gerekmektedir.

2. İZİN SÜREÇLERİNİN ÖNGÖRÜLEBİLİR VE ŞEFFAF OLMASI

Madencilikte öngörülebilirliğin sağlanması için ruhsat devri, rödövan, arama ve işletme ruhsatı, ruhsat temdid, işletme izni v.b. işlemlerin hangi kriterlere göre değerlendirildiği ve ne kadar sürede izin verileceğinin belirlenmesi/bilinmesi zorunluluk arz etmektedir. Bu işlemlerle ilgili sonucun bilinmemesi ile ne kadar sürede izin verileceği öngörülememektedir. Diğer taraftan bu işlemler eskiden olduğu gibi MAPEG içinde sonuçlandırılmalıdır.

3. RUHSAT GÜVENCESİNİN SAĞLANMASI

Maden hakları ve ruhsat güvencesinin artırılması, yatırımcının ruhsat aldıktan sonra yapılan yasal değişikliklerden olumsuz etkilenmemesinin sağlanması, kazanılmış hakların korunarak ruhsat sahiplerinin ruhsatın alındığı tarihte geçerli olan yasal yükümlülüklerden sorumlu tutulması, hukukun genel ilkesi olan sonradan yürürlüğe giren mevzuattaki lehe olan hükümlerden faydalanması gerekmektedir. Günümüzde gerek ürün taahhüdüne girmiş gerekse madene dayalı tesis kurmuş, yatırım yapmış ruhsat sahiplerinin ruhsat güvencesi yoktur. Bu durumda olan madenciler de fırsat bulduklarında sektörden uzaklaşmaktadırlar. Ruhsat güvencesi olmadığı için sektör yatırım yapmak isteyen sermaye sahibi için cazip olmaktan uzaktır.

4. RUHSAT BEDELİ VE DEVLET HAKKININ MAKUL SEVİYELERE ÇEKİLMESİ

Maden Kanununa göre ruhsat sahiplerinden ruhsat bedeli adı altında yüksek bedeller talep edilmektedir. 2019 yılında 7164 sayılı Kanunla bu bedellerin hesaplanması karmaşık hale getirilmiş ve aşırı yükseltilmiştir. Diğer taraftan da Devlet hakkı ödemeleri ruhsat bedeli ile ilişkilendirilerek ruhsat sahibinin ödeyeceği Devlet hakkı kat kat artırılmıştır.

5. 7164 SAYILI KANUNUN GERİYE DÖNÜK UYGULANMAMASI

7164 sayılı Kanununda bir hüküm olmamasına karşın MAPEG tarafından Kanun geriye yürütülmek suretiyle 2018 yılında ödenmesi gereken en düşük Devlet hakkı tutarının, 2018 yılı ruhsat taban bedeli yerine işletme ruhsat bedeli kadar ödenmesi istenmiştir. Bu durum ruhsat sahiplerinden haksız bir bedel alınmasına neden olmaktadır. Ruhsat sahipleri yasal olmadığı için bu duyuruya uymamıştır. MAPEG fark talep edildiğinde ruhsat sahipleri yargıya gidecektir. Sorunun yargı sürecinden önce çözülmesinde yarar vardır.

6. EMSAL BEDEL SORUNU

Maden Kanununa göre Devlet hakkı ocak başı satış bedeli, fatura bedeli, emsal bedel, ruhsat bedeli, MAPEG'in yayınladığı bedelden en yüksek hangisi ise o değer üzerinden alınmaktadır. Haksızlığa uğradığını düşünen ruhsat sahibi yargıya gitmektedir. Bu soruna çözüm bulunmalıdır.

7. ORTA-KÜÇÜK ÖLÇEKLİ REZERVLERİN İŞLETİLMESİ

Ülkemizin jeolojik yapısı itibarı ile birçok orta-küçük ölçekte maden rezervlerine sahiptir. Ancak bu maden rezervlerini işleten ruhsat sahiplerinin mevzuata dayalı yasal yükümlülüklerinin fazla olması nedeniyle süreç içinde yok olmakla yüz yüze kalacaklar ve orta-küçük ölçekte maden rezervleri üretilemeyecektir. Zaten önemli bir kısmı da sektörden çekilmiştir. Bunların üretilmesi için madencilik sektörünün İSG ve çevre dışındaki yükümlülüklerinin azaltılması zorunludur.

8. MÜKERRER CEZALAR

7164 sayılı Kanunla daha baskın bir şekilde uygulanan bir fiile birden çok maddi yaptırım uygulamaya imkânı veren hükümlerin Maden Kanunundan ayıklanması gerekmektedir. Bu uygulama hukukun temel prensiplerine de aykırıdır. Ayrıca, maden şirketleri yöneticilerine uygulanan ağır hapis cezaları yeniden gözden geçirilmelidir.

9. İHALE VE SORUNLAR

MAPEG'in elinde ihale edilmeyi bekleyen ve bir maden kaynağına dönüşüp dönüşmeyeceği belirsiz olan 100 binden fazla ruhsat, hızlıca ihaleye açılmalıdır. İhalelerden alınan ruhsatlarda izin taleplerinde yaşanan belirsizlikler bulunmaktadır. MAPEG'in yaptığı ihaleleri kazanan gerçek ve tüzel kişilerin ihale bedelini yatırmalarına rağmen güvenlik soruşturması ya da Bakanlık Taşınmaz Komisyonu kararının alınması zorunluluğu nedeniyle uzun süre arama ruhsatları düzenlenememektedir.

Ayrıca, MAPEG tarafından yapılan ihale sonucunda ruhsat almaya hak kazananlar, ihaleden önce ruhsat almayı planladıkları alanlara ilişkin 7. madde izinlerine yönelik araştırma yapmalarına rağmen hem izin alma sürecinden üretime geçene kadar geçen süredeki olumsuz gelişme ve değişimlerden, hem de Maden Kanununda sayılmayan izinlerden dolayı izin alamadığından dolayı madencilik faaliyetine geçememektedirler. Bu nedenle, büyük tutarlar ödeyerek ihaleden maden sahalarını alan ve ilerleyen izin süreçlerinde oluşan masrafları yüklenen ruhsat sahipleri mağdur olmaktadır.

10. KAMU KURUMLARININ AYRICALIKLI RUHSAT EDİNMESİ

MTA Genel Müdürlüğü'nün ihalelikler dâhil çok büyük alanları uzun süreler uhdesinde tutması sonucu maden rezervlerine sahip sahalar atıl kalmakta ve havza madenciliği yapılabilecek alanlara işlerlik kazandırılmamaktadır. Özel sektöre neredeyse ilgileneceği arama yapacak sahalar kalmamaktadır.

11. BİTİŞİK/YAKIN RUHSATLARDA DAİMİ NEZARETÇİ

Maden Mühendisleri Odasının Danıştay nezdinde açtığı dava ile Maden Yönetmeliğinin 127. maddesinde, bazı durumlarda birden fazla ruhsat sahasındaki işletmelere bir daimi nezaretçi atanması yönündeki 2., 3., 4. ve 5. fıkralarının yürütmesi durdurulmuştur. Dolayısıyla her koşulda her bir ruhsata bir daimi nezaretçi atanması gerekliliği ortaya çıkmıştır. Bu durum bazı yerlerde bir ocağa 4'e kadar daimi nezaretçi atanmasına neden olduğundan ruhsat sahiplerinin mağduriyetine meydan vermektedir.

12. MADEN ARAMA TEŞVİĞİ

Ülkemiz maden varlığının uluslararası standartlarda tespitine yönelik arama faaliyetlerinin teşvik edilmesi önem taşımaktadır. Bu kapsamda izinlerin kolaylaştırılması, ek teşvikler verilmesi, özel mülkiyete konu araziler üzerinde arama yapılması için yapılan irtifak ve/veya intifa hakkı tesisi taleplerine uygulamada işlerlik kazandırılması gereklidir.

13. STRATEJİK YATIRIM TEŞVİĞİ

Ülkemiz için stratejik olan bu tür madencilik yatırımlarının hızlıca hayata geçirilmesi sürecinde ruhsat, izin, arazi tahsis edilmesi, teşvik vd. aşamalarda, tek merci tek izin ilkesi doğrultusunda MAPEG'in etkin rol oynayacağı ve bu konularda otorite olması yönünü güçlendirecek düzenlemeler ve organizasyon yapılmalıdır.

14. VERGİ BORCU OLAN RUHSAT SAHIPLERİNİN SORUNLARI

Vergilerin takip ve tahsili ile Maliye Bakanlığı görevli ve yetkili olmasına rağmen Maden Kanunu gereğince istenilen "Borcu yoktur" yazılarının getirilememesinden dolayı ruhsatlar iptal edilebilmekte, hatta Kanunun 13. Maddesi gereğince ruhsat sahiplerinin başvuruları dahi kabul edilmemekte, devir ve rödvans işlemleri esnasında da tarafların hepsinden bu yazının getirilmesi

istenildiğinden Maden Kanunu gereğince yapılan işlemler sektöye uğramakta, ruhsat sahiplerinin başka bir faaliyetinden dolayı vergi borcu varsa bile ruhsat hukukları iptal sürecine girebilmektedir. 2018 ve öncesinde yapılan düzenlemelerde madencilik sektörünün borçlarının yapılandırma dışı bırakılması durumu ağırlaştırmıştır.

15. MALİYET ARTIŞLARI

Birim üretim maliyetlerini etkileyen akaryakıt, enerji gibi kalemlere, emsal fiyat uygulaması ile oluşan devlet hakkı ödemeleri, arazi/ruhsat bedelleri, maddi hata kapsamındaki eksikliklerden kaynaklanan ceza miktarları da eklendiğinden birim üretim maliyetleri öngörülenin üzerine çıkmaktadır. Sektörün, öngörülebilir maliyetlerde kalması yönünde düzenlemelere gidilmeli, bazı sektörlerde uygulanan teşvikler madencilik sektörüne de uygulanmalıdır.

Mermer-Doğal Taş Sektörüne Özgü Sorun

16. Maden Kanunu gereğince 100 hektar alandan fazla verilemeyen II (b) Grubu ruhsatlardan dolayı marka olmuş birçok doğal taş pazardaki yerini ve değerini kaybetmektedir. Bu nedenle 100 hektar alana kadar verilebilen II (b) Grubu ruhsat alanlarının 500 hektara kadar, birleştirmelerde 1000 hektara kadar verilmesi sağlanmalıdır.

17. 7164 sayılı Kanun ile hammadde üretim izni talep edilen alanın 20 kilometre yakınında MAPEG tarafından tespit edilen pasa, artık ve atık olması hâlinde bunların kamu projesinde kullanılması hüküm altına alınmıştır. 20 kilometreden uzak mesafede olan artıklarında değerlendirilmesi için de teşvik uygulanması, izinlerde kolaylık sağlanması gerekmektedir.

Agrega Sektörüne Özgü Sorunlar

18. Cebeci Taş Ocakları Maden Bölgesi Projesi güney bölgede 25 yıllık kuzey bölgede 45 yıllık yapıldığı halde yeni ruhsatlar projenin içeriğine aykırı olarak 10 yıllık verilmiştir. Yeni şirketler, 10 yıl boyunca proje kapsamında sürekli yatırım yapmak zorunda kalacak olup 10 yıl sonra ruhsatların temdit edilip edilmeyeceğinin güvencesi bulunmamaktadır. Bu durum projenin uygulanmasını riske atacaktır. Bu nedenle, Cebeci Maden Bölgesinde yeni verilen 2 adet maden ruhsatının süresinin Maden Bölgesi Projesine uygun olarak yeniden düzenlenmesi gerekmektedir.

19. Diğer grup madenlerde arama dönemi olmasına rağmen II (a) grubu madenler için arama dönemi olmaması yanlış yerde, yanlış yatırımların yapılmasına neden olmaktadır. Agregatörlerin önce kalitesinin belirlenerek daha sonra işletme safhasına geçilmesinin sağlanması için de II (a) grubu madenlerde 2 yıl zorunlu karotlu sondajla birlikte arama dönemi olması gerekmektedir.

20. Çoğunluğu yol kenarlarına yakın alanlarda Hammadde Üretim İzinli ocakları görülmektedir. Bu alanlarda müteahhitlerin önceliği proje süresi içinde gerekli üretimi yapıp işi bitirmek olmakta ve sonrasında yüksek uçurumlar, düzensiz bırakılmış topoğrafya ve dağınık yığınlar kalmaktadır. Bu durumdan dolayı hammadde üretim iznli işletmeler çevre, iş sağlığı güvenliği problemlerinin temelini oluşturmakta ve bundan dolayı kamuoyunda madencilikle ilgili oluşan kötü algıya neden olmaktadır. Bu nedenle Hammadde Üretim İzni talep edilen alanlara uygun mesafelerde agrega işletmesi bulunması halinde kamu yatırımlarının hammadde ihtiyaçlarının, o bölgede faaliyet gösteren bu işletmelerden, MAPEG'in belirleyeceği bedellerle temin edilmesi gerekmektedir.

21. Özellikle büyükşehirlerimizde artan nüfusa paralel olarak kullanılan agrega ihtiyacı da artmaktadır. Agregatörlerin için il bazında kapsamlı, sürdürülebilir agrega kaynak planlaması yapılması gerekmektedir. Ayrıca planlama sürecinde, şehir içindeki agrega ocakları şehir planlarında yer almalıdır. Bu ocakların korunması, ruhsat ve izin güvencesinin garanti altına alınması, mevzuat problemleri ile karşılaşmaması agrega tedarikinin kesintisiz sağlanması açısından son derece önemlidir.

Kömür Madenciliğine Özgü Sorunlar

22. 12 Haziran 2019 tarihinde yürürlüğe giren 7176 sayılı Kanun ile değiştirilen Kömürde Maliyet Artışına İlişkin Destek Uygulamasına ilişkin usul, esaslar ve süre konusunda bir genelge veya tebliğ halen yayınlanmamıştır.

23. 2019 yılında %50 artırılan ocak başı satış fiyatları, Devlet hakkı hesabında ve kamu kurumları ile yapılan sözleşmelerdeki kurum paylarında önemli bir çarpandır. Bu da maliyetlerin aşırı yükselmesine ve faaliyetlerin yapılamaz hale gelmesine neden olmuştur.

24. Yeraltı çalışanlarının ücretinin asgari ücrete bağlanması ve kanunda 2 katı şeklinde yer alması bazı endişelere neden olmaktadır. Genel olarak bütün çalışanlar için her yıl açıklanmakta olan asgari ücret yerüstü çalışanları açısından algılanmaktadır. Asgari ücretin çok yüksek açıklanma olasılığı göz önünde bulundurulursa yeraltındaki maliyetlerin aşırı derecede yükselmesi söz konusu olacak ve bu iş sürdürülebilir olmaktan çıkacaktır. Bu nedenle Kanunda gerekli değişiklik yapılarak yerüstü için ayrı yeraltı için ayrı asgari ücret açıklanması daha uygun olacaktır.

Karbondiyoksit Üretimine Özgü Sorunlar

25. Karbondiyoksit gazı üretimi bilindiği üzere ruhsat alanında açılan kuyular üzerindeki seperatörler vasıtasıyla sudan ayrılan gazın tesise beslenmesi ve tesiste de gazın, diğer gazlardan ayrıştırma işlemi yapılarak özel tanklara depolanması prosesinden oluşur. 24 saat esasıyla kapalı sistem çalışan proseste hiç bir madencilik işlemi ve kazı yapılmamasına rağmen vardiya başına daimi nezaretçi ve teknik eleman istihdamının zorunlu olması işlemin tekniği ve teknolojisine aykırıdır. Zorunlu istihdam edilen mühendislere yaptırılacak iş de yoktur.

B) DİĞER BAKANLIK VE KURULUŞLAR İLE İLGİLİ SORUNLAR

1. GÖREV VE YETKİ

Bakanlıklar ile kamu kurum ve kuruluşları, madencilik faaliyetleri için izin verme ve süre uzatılmasına ilişkin görev ve yetkilerini kullanırken, kendi mevzuatında öngörülmemesine rağmen başka kuruluşların görev, yetki ve sorumluluk alanına giren hususlara dayalı olarak işlem yapmakta/görüş istemektedir.

2. KAZANILMIŞ HAKLAR, İZİNLER

Tüm izinleri alınmış çalışan bir ruhsat alanı bir gecede mera, sit alanı ya da su havzası olarak ilan edilebilmekte, madencilik yapılamaz hale gelmektedir. Bu alanlarda madencilik yapılabilmesi için izinlerin tekrar alınması gerekmektedir ki bu da mümkün olamamaktadır. Maden Kanununun 7.maddesindeki kazanılmış hakların korunması bir anlam ifade etmemektedir. Maden Kanununda “kazanılmış haklara” işlerlik kazandırılması gerekmektedir.

3. İZİN SÜRECLERİ

Madencilik faaliyetleri için alınması zorunlu izinlerle ilgili yapılan müracaatlarda yasa ve yönetmeliklerde belirtilen şartları yerine getiren müracaat sahipleri, bir eksikleri olmadığı halde izinlerini çok uzun süre geçmesine rağmen alamamaktadır.

4. YÜKSEK ORMAN İZİN BEDELLERİ

Orman izin bedellerinin yüksekliği kendi yeraltı kaynaklarımızı araştıramaz ve değerlendiremez hale getirmiştir. Yüksek izin bedelleri nedeniyle uluslararası rekabet gücümüz azalmakta, maden ithalatımız her geçen sene artmakta ve madenlerde işletilebilir minimum tenör oranlarını yukarıya çıkarmakta, ekonomiye kazandırılacak cevherler pasaya ayrılmaktadır. Orman bedellerinin dünya ile rekabet edebilecek makul seviyelere indirilmesi (Kanada 1 Hektar=17 TL, Norveç 1 Hektar=58 TL, ABD 1 Hektar=116 TL, Türkiye teminat ve ağaçlandırma bedeli hariç 1 Hektar=15 bin TL ile 33 bin TL arasında) gerekmektedir.

5. ZEYTİN KANUNU

Madencilik faaliyetlerini kısıtlayan 3573 Sayılı Zeytinciliğin Islahı Ve Yabanilerinin Aşılattırılması Hakkında Kanunun yurtdışı uygulamaları da dikkate alınarak revize edilmesi, zeytincilik ve madenciliğin birlikte yapılmasına ortam yaratılması zorunludur.

6. EKOSİSTEM KISITLAMALARI

2014/1 sayılı Ekosistem Genelgesinin uygulanmasından kaynaklanan, Maden Kanunu'na ve Maden Yönetmeliğine aykırılık teşkil eden hususlar, yer altı kaynaklarının atıl kalmasına ve bürokrasiye neden olmaktadır.

7. SİT ALANLARI

Mevcut doğal sit alanlarının standart kriterler belirlenerek yeniden gözden geçirilmesi, aynı şekilde tescil edilmesi planlanan doğal sit alanlarında da gerekli çalışmaların yapılması zorunludur. Aksi halde bu alanlarda bulunan maden kaynakları ülke ekonomisine kazandırılmamakta, madencilğe kapalı alan olarak kalmaktadır.

8. MERA SÜRECİ

Mera tahsis değişikliği taleplerinin değerlendirme süreci çok uzun süreler (2-3 yıl) almaktadır.

9. ENERJİ, AKARYAKIT TEŞVİĞİ

Madenlerin tüvenan üretimi ve zenginleştirilmesi için kullanılan enerji (akaryakıt ve elektrik) tüketimindeki ÖTV'nin, Sivil Havacılık sektöründe olduğu gibi kaldırılarak madencilik faaliyetlerinin ve madencilik faaliyetlerinden elde edilen gelirlerin artırılması sağlanmalıdır.

10. ÇED SÜRECİ, RUHSAT İPTALLERİ

ÇED sürecinde kamu kurum ve kuruluşları temsilcilerinden oluşan Komisyondan bir üyenin bile dikkate alınmayacak bir konuda dahi olumsuz görüş bildirmesi sonucunda büyük yatırımlar gerçekleştirilememektedir. Olumsuz görüşün bilimsel ve teknik olarak bir üst mercide yeniden değerlendirilmesine imkân verilmelidir.

11. ÇED BELGESİ İPTALLERİ

ÇED kararları verildikten sonraki süreçte herhangi bir zamanda bu karara karşı süresi dışında dava açılabilmektedir. Bu durum proje sahiplerinin mağduriyetine yol açmaktadır. Bu nedenle, ÇED kararlarının Resmi Gazete'de ilan yoluyla duyurularak süresi dışında ÇED kararına karşı dava açılmasına meydan verilmemelidir. ÇED kararlarına karşı açılan davalarda zarar gören proje sahiplerinin davaya müdahil olarak katılması için Maden Kanununda olduğu gibi sistem geliştirilmelidir.

12. VALİLİK VE BELEDİYELERİN MADENCİLİĞE YASAK GETİRMESİ

Bazı Valilik ve Büyükşehir Belediyeleri tarafından il sınırları içerisinde bulunan çok geniş alanlar ETKB'lığı bilgisi ve onayı dışında madencilğe yasaklı alan haline getirildiğinden, kazanılmış hakların korunmasına ve ruhsat güvenliğinin sağlanmasına yönelik maden mevzuatına uygun düzenleme yapılması gereklidir.

Yukarıda özetlediğimiz hususları biz sektör mensupları olarak Makamınıza sunar, tensip ve takdirlerinize arz ederiz.